

ПІДПРИЄМСТВА БОРОШНОМЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ: АКТУАЛЬНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

Актуальність. Розвиток борошномельної промисловості важливий для вітчизняної економіки в плані виробництва базового продукту для глибинної переробки зерна, і, водночас, як перспективний напрямок міжнародної торгівлі. Підприємства-виробники борошна відповідають за принципи роботи та якість продукції, конкурентоспроможність на міжнародному ринку та, водночас, харчову безпеку України. Тому, доцільно дослідити діяльність підприємств борошномельної промисловості, та виявити проблеми і перспективи їх подальшого розвитку.

Тема розвитку борошномельної промисловості широко досліджувана сучасними науковцями, зокрема, висвітлена у працях Юрченко А. Ю.[1], Мороз О. В., Стасенко Д. В., [2], Грідіна О. В. [3] та інших. Проте, варто виділити перспективні напрями подальшого розвитку діяльності підприємств борошномельної промисловості відповідно до актуального бізнес-середовища та стану ринку.

Основний матеріал. Розвиток харчової промисловості – основа продовольчої безпеки країни. В Україні сформована культура харчування, у якій продукція борошномельної промисловості займає одне з чільних місць. Проте, впродовж останніх років, обсяги споживання харчових продуктів (в тому числі хлібних) зменшуються, що формує нові умови функціонування підприємств даної галузі.

За 2010-2017 роки кількість підприємств борошномельної промисловості зменшилась на 30% (у 2017 році функціонували 682 підприємства з виробництво продуктів борошномельно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів) проте, обсяг реалізованої ними продукції (у грошовій формі) зріс практично у 2,5 рази [4].

Борошномельні підприємства функціонують переважно у формі великих підприємств, що зумовлено великою вартістю млинів та масштабністю виробництва (всього 36 підприємств, що виробляли більше 1000 т. борошна в місяць). За останні роки в Україні виділились найбільш конкурентоздатні компанії, що займають значні частки виробництва борошна (рис.1): десять компаній-лідерів ринку борошномельної продукції виробили у 2018 році більше 50% від виробленого борошна в Україні.

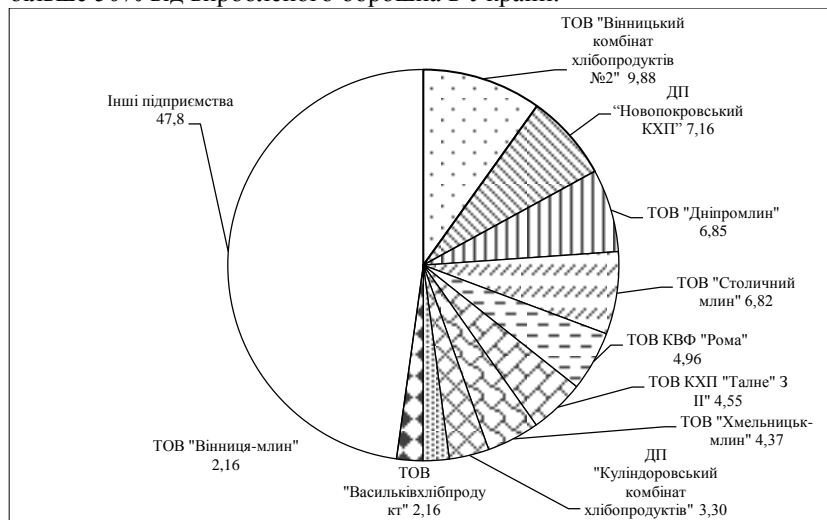

Рис. 1. Частка найбільших підприємств у виробництві борошна в Україні у 2018 році, %

*побудовано автором за [5]

Відповідно, діяльність найбільших підприємств формує бізнес-середовище борошномельного виробництва. Відтак, більшість вказаних підприємств зорієнтовані на експорт своєї продукції, до прикладу, ТОВ «Вінницький комбінат хлібопродуктів №2» експортує свою продукцію у 15 країн світу, продукція ТОВ «Столичний млин» експортується у Турцію, ОАЕ, В'єтнам, Ємен, Грецію, Ліван, Грузію, Великобританію, Венесуелу (близько 72 тис.т. на рік). Така стратегія розвитку актуальна для сучасного ринку борошномельної продукції: вітчизняний попит падає, а світовий – зростає.

За останні роки (2013-2018) загальні тенденції виробництва борошна в Україні характеризувались стабільними темпами до зниження. Водночас експорт даної продукції зростав до 2017 року, у 2018 році – знизився на 31% (рис.2).

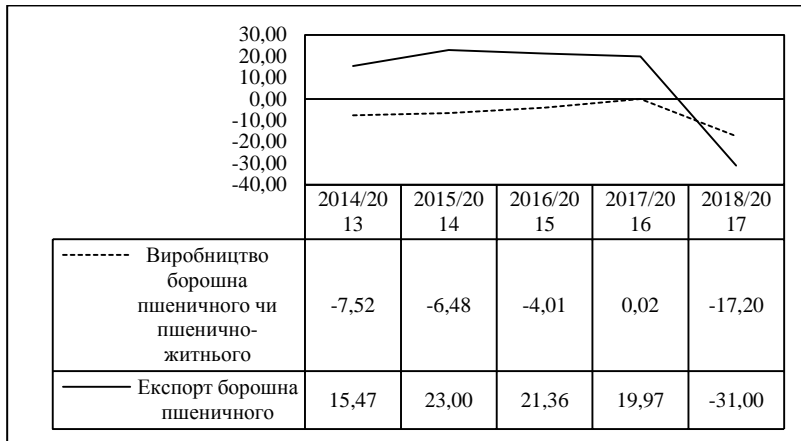

Рис. 2. Темп приросту виробництва та експорту борошна в Україні, %*побудовано за [4, 6]

Зважаючи на це, стратегічний розвиток борошномельного виробництва має бути спрямованим:

- на розвиток глибокої переробки зерна з реалізацією готової харчової продукції. Оскільки, за останні роки зростає експорт зерна та продукції борошномельної промисловості, а експорт готової харчової продукції із зерна падає, Українські товаровиробники втрачають на можливості збільшити додану вартість (при глибокій переробці);

- активізацію експорту продукції вітчизняних виробників борошна. Розвиток підприємств в контексті виходу на міжнародний ринок та закріплення існуючих конкурентоздатних позицій (частка України у світовому експорті борошна становить 2,2%) доцільно спрямовувати на: вдосконалення якості виробництва та відповідності до міжнародних стандартів, відповідності асортименту борошномельної продукції до вимог ринку, екологічності виробництва та інше.

Висновки. На основі вище наведеного огляду діяльності підприємств борошномельної промисловості, доцільно виділити, що

- на ринку борошномельної промисловості України домінують великі підприємства, які зайняли основну нішу ринку, були основними виробниками та експортерами даної продукції;

- в зв'язку з перенасиченням внутрішнього ринку борошномельною продукцією, основними напрямками подальшого розвитку даної підприємницької діяльності мають бути розвиток глибокої переробки та налагодження міжнародної торгівлі.

Список літератури

1. Юрченко А. Ю. (2017) Особливості функціонування та інноваційного розвитку борошномельних підприємств на продовольчому ринку України. *Економіка та управління підприємствами*. Випуск № 11, 2017. С. 344-348
2. МОРОЗ О. В., Стасенко Д. В.(2015) Аналіз сучасного стану борошномельного виробництва Вінниччини. *Економіка АПК*. Наука й економіка, 2015, № 2 (38), С. 58-61.
3. Грідін О. В. (2015) Теоретичні та практичні аспекти перспектив розвитку підприємств борошномельно-круп'яної галузі України. *Вісник Харківського НТУ СГ ім. Петра Василенка*. Економічні науки, №162, С. 123-130.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 29.10.2019).
5. Топ-компанії з експорту бакалійних виробів. *Ukrainian Food Expo*. URL:<http://www.ukrainian-food.org/uk/post/top-kompanii-z-eksportu-bakalijnih-virobiv> (дата звернення: 29.10.2019).
6. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/ms/> (дата звернення: 29.10.2019).